

Закарпатська обласна бібліотека
для дітей та юнацтва

Бібліотеки Закарпаття для дітей та юнацтва: ЦИФРИ І ФАКТИ

Ужгород-2012

**ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА
ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА**

***Бібліотеки
Закарпаття – дітям
та юнацтву:***

цифри і факти

Інформаційний бюлетень

Випуск V

Ужгород - 2012

ББК 78.3

Б 59

Бібліотеки Закарпаття – дітям та юнацтву : цифри і факти :
інформаційний бюлетень. Вип. 5 / ЗОДЮБ ; уклад. І. Хмара, Т. Вудмаска. –
Ужгород, 2012.– 40 с.

П'ятий випуск видання містить аналіз діяльності бібліотек Закарпаття,
що обслуговують дітей та юнацтво за 2011 рік та популяризує кращий досвід.

Укладачі

Хмара І.М.

Вудмаска Т.М.

Редактор

Горкій О.М.

Відповідальна за випуск

Чіка В.Д.

*©Закарпатська обласна бібліотека
для дітей та юнацтва, 2012*

Бібліотечні реальності сьогодення: 2011 рік мовою статистики

Різноманітною та динамічною була діяльність у 2011 році бібліотек області, що здійснювалась відповідно до реалізації „Концепції Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 року” та проведення у 2011 році в Україні Року освіти та інформаційного суспільства.

Бібліотечне та інформаційне обслуговування підростаючого покоління в області забезпечують обласна бібліотека для дітей та юнацтва, 18 спеціалізованих бібліотек для дітей, 408 бібліотек-філіалів, 52 самостійних, 7 юнацьких абонементів та 17 кафедр.

Протягом звітнього року книгозбірнями області обслужено **159,3 тис.** користувачів-дітей, що складає 29,7% від загальної кількості. В зв'язку з демографічною ситуацією та скороченням бібліотек-філій, їх кількість зменшилась на 7406 осіб, особливо в Мукачівській ЦБС – 3725, Міжгірській ЦБС – 540, Воловецькому районі – 498. Однак, останніми роками спостерігається стабільне зростання кількості користувачів юнацького віку. Послугами бібліотек скористалися **127,4 (+299)** юнаків та дівчат (23,8%). Значне збільшення простежується в Мукачівській ЦБС (+ 2720), Воловецькому районі (+ 743), Рахівській ЦБС (+ 205).

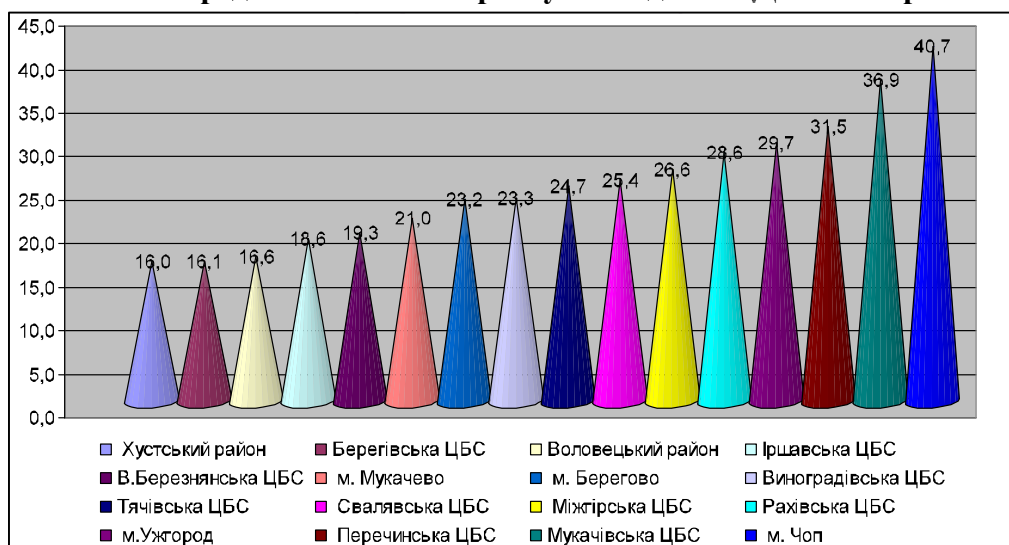
В порівнянні з 2010 роком відвідування дітей зменшилось на 81136 і становить **1764,9 тис.** В середньому книгозбірню діти відвідують 12,5 разів. Більш активно відвідують діти бібліотеки Мукачівської ЦБС (16,5), Перечинської ЦБС (15,2), Свалявської ЦБС (13,8). Про популярність бібліотек серед дітей свідчить той факт, що порівняно з попереднім роком на **20,1 тис.** виріс показник відвідувань масових заходів, що організовують бібліотеки області. Цьому сприяли широкомасштабні заходи в рамках Всеукраїнського тижня дитячого читання, Всеукраїнського конкурсу „Найкращий читач України – 2011”, регіонального конкурсу "Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу", Національного проекту „Україна читає дітям”. Також в області успішно діють 148 клубів за інтересами для дітей.

На 40961 зменшилась кількість звернень до бібліотек користувачів юнацького віку. Відвідування по області становить **1173,5 тис.** Збільшилась кількість відвідувань у Виноградівській ЦБС (+8892), Мукачівській ЦБС (+8397), Свалявській ЦБС (+5671). Середнє відвідування становить 10,6.

Користувачам-дітям видано **3593,7** прим. документів, що на 109432 менше, ніж минулого року. Зменшення використання фонду пов'язано зі зменшенням кількості читачів-дітей в області, тимчасовим закриттям через переселення Берегівської міської та Хустської районної ЦДБ. Середня читаність по області зросла порівняно з минулим роком

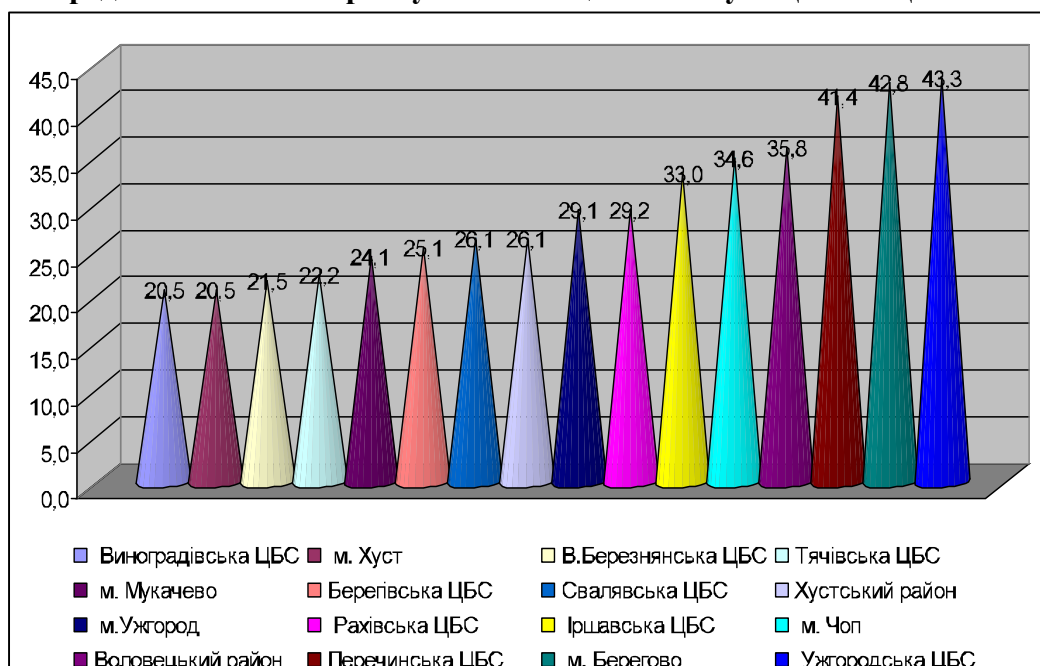
й складає 25,5. Високий цей показник в м. Чоп (42,1), ЗОДЮБ (33,3), Перечинській ЦБС (33,1), Мукачівській ЦБС (31,9), Воловецькому районі (30,7).

Середня читаність користувачів-дітей ЦДБ в 2011 р.

Відповідно до своїх запитів юнаки та дівчата одержали **2556,8 тис.** прим. документів (-20595), з яких 20,5% складають періодичні видання. Збільшився відсоток використання періодики в Ужгородській ЦМБС – 31,6%, Міжгірській ЦБС – 31,0%, Виноградівська ЦБС – 30,9%. Щорічно збільшується видача україномовної книги, що становить 64,5% від загальної кількості документів. Використання фондів юнацтвом в книгозбірнях області зросло у Рахівській ЦБС (+18491), Мукачівській ЦБС (+5498), Воловецькому районі (+3435), Мукачівській ЦМБС (+3382). Середня читаність по області – 23,1. Варто зауважити, що середня читаність в центральних бібліотеках становить 26,3 (в 2010 р. – 24,8), зросло на 24675 прим. й використання фондів цієї категорією.

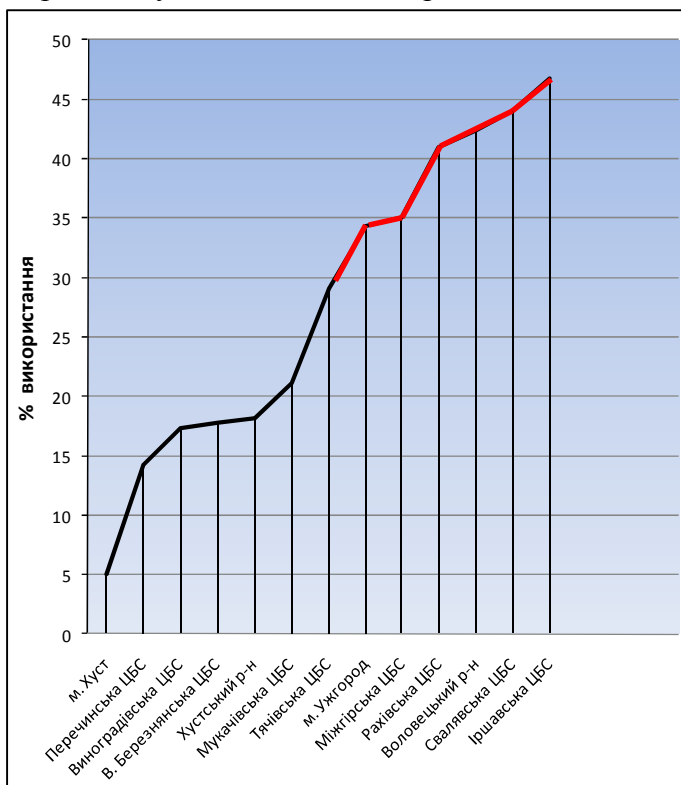
Середня читаність користувачів юнацького віку в ЦРБ та ЦМБ в 2011 р.

В 2011 році до бібліотек області надійшло 27 977 прим. видань для дітей (+4 743), що в середньому в розрахунку на 1 користувача-дитину становить 0,2 книги. Нових надходжень документів недостатньо для того, щоб суттєво змінився показник оновлення бібліотечних фондів, який становить 1,3% (міжнародний стандарт ІФЛА – 5%), тим більше, що значну частку надходжень становлять періодичні видання.

Характеризуючи стан передплати періодичних видань для дітей на І-е півріччя 2012 року, слід зазначити, що як і в попередні роки, кошти виділяються нерівномірно. В середньому по області центральні бібліотеки для дітей отримують 23 назв газет та

журналів, сільські бібліотеки-філії – 4. Зовсім не виділено коштів на передплату періодичних видань у Берегівській, Ужгородській ЦБС, м. Мукачево та м. Чоп. Всього по районах на передплату періодики для дітей використано 28,2% від загальної суми. Але не всі бібліотеки дотримуються рекомендованої 30% частки виросання коштів на періодику.

У звітному році бібліотеками області через книжкову торгівлю придбано 3924 прим. видань для дітей, що майже у 2 рази менше ніж у 2010 р.

Найкращий стан з фінансуванням на придбання літератури для дітей у Хустському районі (32,2 тис. грн.), Міжгірській ЦБС (25,5 тис. грн.), Мукачівській ЦБС (25,1 тис. грн.), ЗОДЮБ (14,2 грн.), Мукачівській ЦМБС (9,3 тис. грн.), Тячівській ЦБС (7,4 тис. грн.). Оновленню фондів для дітей сприяла обласна Програма розвитку культури і мистецтва на 2011-2015 роки, згідно якої в звітному році було використано 36,4 тис. грн. (36,5%) та придбано 1420 прим. видань (11 назв).

Протягом року з фондів бібліотек для дітей вилучено 68020 прим. Відбувається активний процес списання фізично зношених (81,2%), морально застарілих (12,2%) документів з фондів бібліотек. Кількість документів, що вибули у 2,4 разів перевищує обсяги нових надходжень, що на жаль, зберігає тенденцію до щорічного зменшення бібліотечних фондів.

Станом на 01.01.2012 року бібліотечний фонд для дітей області як інформаційний ресурс нараховує **2 234222** прим. видань. У видовому аспекті 95,6% складають книги, 4,1% – періодичні видання, 0,2% – аудіовізуальні, всього 0,01% – електронні. Відсоток документів державною мовою займає 54,6%.

Поступово оновлюється матеріально-технічний стан центральних бібліотек для дітей. Проведено ремонт і виконано низка робіт з благоустрою у Міжгірській РДБ, замінено на пластикові вікна та входні двері в Мукачівській міській ЦДБ, здійснено поточний ремонт в Перечинській, Рахівській, Свалявській РДБ та капітальний ремонт книгосховища у Хустській РДБ, за спонсорські кошти проведено водопровід та водовідвід у Виноградівській РДБ, придбані нові меблі в Тячівській РДБ. Дирекцією Воловецької ЗОШ I-III ступенів, в підвальному приміщенні якої знаходиться дитяча бібліотека, була надана додатково кімната для читальної зали (15 м²), де зусиллями бібліотечних працівників зроблений косметичний ремонт. У відремонтованому приміщенні розташувалася спільно з дорослою Берегівська міська бібліотека для дітей.

Проте, залишається ще невирішеним питання опалення приміщень Берегівської, В.Березнянської РДБ, Чопської МДБ.

Не в повній мірі відповідає вимогам сьогодення впровадження сучасних технологій в практику роботи бібліотек для дітей. Незважаючи на наявність 29 комп'ютерів в ЦДБ області, 16 з них мають понад п'ять років, інноваційне мультимедійне обладнання не має жодна установа. В 2011 році були придбані комп'ютери та принтери для Міжгірської, Перечинської, Хустської РДБ. Доступ до глобальної мережі Інтернет мають вже 7 РДБ (в 2010 р. – 5).

Обласними методичними центрами проведено експертно-діагностичні обстеження Мукачівської міської, Виноградівської та Рахівської районних ЦБС та моніторинг виконання рекомендацій Берегівською районною та міською ЦБС. Протягом року відбулася обласна школа керівника „Організація управління бібліотеками: інноваційні напрями”, День сільської бібліотеки в обласних бібліотеках для завідуючих бібліотеками-філіями ЦБС, обласний семінар-практикум „Бібліотека та освіта: взаємодія та шляхи інтеграції”.

На основі вивчення інформаційних потреб користувачів-дітей та організаторів дитячого читання в ЦДБ здійснювалось індивідуальне та групове інформування (310

абонентів), яким видано 7,6 тис. довідок. Одним з перспективних напрямів обслуговування є створення довідково-інформаційних продуктів: інформаційний бюлетень „Освітнянські вітрила: методика, теорія, досвід” (ЗОДЮБ), інформаційні дайджести та методико-бібліографічні матеріали присвячені ювілеям Л.Українки, І.Франка, С.Жупанина, В.Густі (Виноградівська, Тячівська ЦРБ).

Дієвим інформаційним ресурсом, який сприяє висвітленню діяльності обласної бібліотеки для дітей та юнацтва є власний веб-сайт <http://zodub.uz.ua>, де оперативно знаходять своє відображення анонс подій, новини про просвітницькі заходи з демонстрацією фото- та відеоматеріалів, розміщені власні повнотекстові бібліографічні та інформаційні продукти, електронний каталог корисних Інтернет-ресурсів „Я – студент”. Кількість відвідування сайту зросла – 4,4 (2010р. – 3,5).

Мукачівською ЦМДБ створено блог <http://muk-cdb.blogspot.com/>. Його сторінки різноманітної тематики: „Наш анонс”, „Новини з життя бібліотечної родини”, „Запрошуємо до читацьких об’єднань”, „Експерсія відділами бібліотеки”, „Творчість та досягнення наших читачів”, „Смайликова сторінка” та інші.

На сайтах центральних районних бібліотек широко представлені Виноградівська, Перечинська, Тячівська РДБ, що сприяє підвищенню іміджу дитячих бібліотек та є дієвим засобом реклами їх діяльності.

Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва – територія читання та змістовного дозвілля юного покоління

Головний акцент в діяльності обласної бібліотеки для дітей та юнацтва в 2011 році був спрямований, в першу чергу, на підвищення читацької активності юного покоління, підтримку та розвиток інтересу до сучасної української книги, активізацію роботи з організації сімейного читання, координацію роботи та співробітництво з соціальними партнерами, розширення спектру бібліотечних послуг, спрямованих на залучення нових користувачів та задоволення їх попиту. Цілеспрямованість спільних дій дала свої плоди. Протягом року до послуг бібліотеки звернулися 15370 користувачів, яким було видано 327188 примірників документів, що на 3 тис. примірників більше, ніж в 2010 р. Зросли й показники відвідування: середнє відвідування становить 14,9, кількість звернень на веб-сайт бібліотеки – 4395.

Належна увага приділялась **формуванню та збереженню бібліотечного фонду**. Протягом року до книгозбірні надійшло 3238 прим. видань на суму 58,4 тис. грн., з них українською мовою – 86,3 %. Для максимального покращення та прискорення процесу комплектування, його оптимізації у бібліотеці налагоджена безпосередня співпраця з 10 видавництвами України, що значно здешевлює придбання документів за рахунок усунення посередників. Система знижок дозволяє раціональніше використовувати кошти. Придбано 711 прим. на суму 14,2 тис. грн. (середня вартість книги склала всього 17 грн.).

Для оновлення інформаційних ресурсів бібліотека використовує різні джерела, серед яких значну частку займають дарунки від благодійників, авторів та читачів бібліотеки. Щедрий внесок у справу якісного та кількісного оновлення бібліотечних фондів зробив Благодійний фонд Влади Прокаєвої „Обдаровані діти – майбутнє України”, який у рамках проекту „З книгою в серці” передав бібліотеці комплект книг (486 прим.) від видавництв України. У добірці книг переважають науково-популярні, довідкові та енциклопедичні видання, фахова література, словники, а також художні твори сучасних українських авторів.

Залишається проблемою стан поповнення фондів сучасною дитячою літературою. Щоб відстежити тенденції читання дітей та забезпечити їх сучасною літературою проведено соціологічне дослідження „Сучасні українські видання для дітей: надходження

та використання”. Згідно даних, протягом року до книгозбірні надійшло 207 прим. книг (108 назв) сучасних українських письменників, що пишуть для дітей (6,4% від всіх надходжень). Відсоток книговидачі цієї літератури становить всього 4,2% від загальної. Прослідковується значний попит на книги видавництва „Грані-Т”, що обумовлено проведенням регіонального конкурсу „Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу. За аналізом книжкових формулярів було визначено рейтинг самих популярних книг, серед яких в п’ятірку кращих ввійшли книги О.Бусенко, Є.Кононенко, Л.Лапіної, К.Лебедєвої, Т.Щербаченко.

Важливе місце займають періодичні видання – джерело інформації, що найбільш оперативно відбиває останні новини і досягнення у всіх сферах життя суспільства. Забезпечує основний читацький попит 201 назва періодичних видань (59 газет, 142 журналів). З 2006 р. використовується автоматизована бібліотечна система IRBIS, на основі якої здійснюється наукова обробка документів, що надійшли до бібліотеки. Кількість записів в електронному каталозі щороку зростає і на сьогодні становить 17951. Каталог містить такі бази даних: Книги – 6140 записів, Періодика –10908, Краєзнавча література – 744, Медіатека – 159.

Загальний фонд на 01.01.2012 р. нараховує 155737 примірників документів. Необхідно відмітити, що з кожним роком зростає відсоток документів державною мовою у фонді бібліотеки. Якщо у 2003 р. видань українською мовою нараховувалось 41,9 %, то у 2011 р. – 54,4 % від загального фонду.

Невід’ємною складовою системи інформаційного сервісу бібліотеки є **інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування**, яке в значній мірі визначає характер бібліотеки як інформаційного, науково-освітнього та культурного центру. Тому, першочерговим завданням стало створення якісних умов для ефективної орієнтації користувачів в постійно зростаючому масиві інформації на різних носіях. Всі каталоги і картотеки бібліотеки вчасно редагуються, очищаються від матеріалів, що містять статті, які втратили актуальність. Відкрито 25 актуальних рубрик в СКС та краєзнавчій картотеці статей: „Дії під час землетрусу”, „Сейсмологічна ситуація в Закарпатті”, „Незалежній Україні – 20”, „2011 – Рік української першокниги (Пересопницьке Євангеліє)”, „Гуманна педагогіка”, „Зміни і реформи в системі освіти”, „Діти з особливими потребами в загальноосвітній школі” та інші.

Впровадження новітніх технологій змінює форми та методи інформаційно-бібліографічної роботи, які в свою чергу передбачають використання нових джерел інформації,

впровадження нових послуг та новітніх бібліотечних технологій. Створення та постійне поповнення електронного каталогу надає більш широкі можливості для пошуку. Для виконання різних видів бібліографічних довідок використовуються як традиційні, так і електронні інформаційні ресурси. Протягом звітного періоду було виконано **6368** запитів, усних консультацій та 122 письмових довідок, які надаються та облікуються відділами обслуговування та сектором довідково-бібліографічної роботи. Одним з перспективних напрямів обслуговування, що забезпечує потенційні запити користувачів є створення та випуск довідково-інформаційних продуктів. Розширюючи простір бібліотеки та з метою дистанційного інформаційного обслуговування користувачів електронні версії видань розміщуються на сайті нашої бібліотеки в рубриці „Видавнича діяльність”.

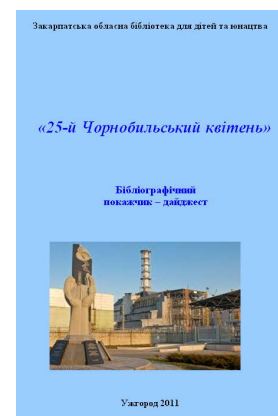
Користується популярністю серед вчителів-предметників інформаційний бюлетень „Освітнянські вітрила: методика, теорія, досвід”, що включає в собі дані про наукові розробки, конспекти уроків, орієнтовне планування занять, інновації та кращий досвід практиків-педагогів. Щорічно видаються 2 випуски: „Початкова школа. Як зробити навчання цікавим”, „Дитяче дозвілля. Сценарії”, „Всесвітня література”, „Географія та основи економіки”, „Історія та правознавство”, „Основи безпеки життєдіяльності”, „Українська мова та література”.

Видано бібліографічний покажчик-дайджест „25-й Чорнобильський квітень”, у якому представлено інформаційні джерела, зміст яких розкриває причини аварії, викладено публікації про соціальні, політичні та психологічні аспекти Чорнобильської катастрофи. До видання включено нормативно-правові документи, книги, статті з періодичних видань, а також представлена веббібліографія.

Для користувачів юнацького віку підготовлено інформаційні списки літератури „Новітній інтелект України: курс на освіту”, „Це почуття свободи серце гріє” (до 20-ї річниці Незалежності України).

З метою привернення уваги юних читачів до жанру фантастики, популяризації творів українських фантастів видано два рекомендаційних списки літератури „На крилах фантазії” для дітей 7-9 років та для підлітків 10-15 років. Вони знайомлять із найкращими творами перших українських письменників-фантастів (В. Владко, Ю. Смолич, О. Бердник) та сучасних фантастів (В. Арєнєв, М. і С. Дяченки, Генрі Лайон Олді).

З новими надходженнями до бібліотеки знайомлять книжкові виставки, виставки-анотації: „Нове. Цікаве. Невідоме”, „Вам, книголюби”, „Чомусикам”. Їх доповненням слугують списки нових надходжень для дітей молодшого та середнього шкільного віку „Новинки для дитинки”, „Увага! Нова книга – для Вас”!, „О спорт, ти – світ!”.

Постійно оновлюється новими матеріалами „Молодіжний інформаційний центр” (відділ обслуговування юнацтва), що містить фактографічні та адресно-реквізитні дані з питань освіти, працевлаштування, профорієнтації, молодіжного законодавства. В читальній залі відділу обслуговування користувачів 5-9 кл. розпочав діяти інформаційний куток „Діти України”. Його рубрики: „Правовий компас”, „Твоє здоров’я – в твоїх руках”, „Ноу-хау до уроку”, „Підліток радить підлітку”. Створені тематичні папки накопичувальної інформації „Креативний розвиток читання у дітей”, „Розвиваємо інтелект дитини”, „Символіка рідного краю”, „Від екології природи до екології душі”, „Дитині про її права”, „Квітне сакура над Ужем”.

Діяльність з навчання основ інформаційної культури ведеться диференційовано, із врахуванням вікових особливостей читачів і спрямовується на те, щоб навчити їх методиці ефективного використання інформаційно-документальних ресурсів, вмінню формувати свою потребу в інформації. Для користувачів-дітей в формі ігор, бесід, вікторин були проведені уроки ББЗ: „Бережи книгу – джерело знань”, „Щоденник читача” (учні 2-х кл.); „Самостійний вибір книги”, „Енциклопедії, довідники, словники – інструменти пізнання” (учні 6-х кл.); „Історія виникнення каталогів. СКС” (учні 9-х кл.).

Індивідуальній консультативній роботі в мережі Інтернет значна увага приділяється працівниками мультимедійного класу. Це і ознайомлення з правилами користування та основними інформаційно-пошуковими системами, і методика пошуку інформації, і безпечна навігація в соціальних мережах. Проводяться навчальні заняття з комп’ютерної грамотності для користувачів молодшого шкільного віку за спеціально розробленою програмою.

Заняття з „Основ інформаційної культури” для користувачів юнацького віку відбувалися у формі лекцій з елементами тренінгу, практичних занять за темами: „Віртуальний книжковий світ”, „Інформаційно-документальні ресурси бібліотеки”, „Пошук і локалізація джерел інформації”.

Однією з дієвих форм щодо залучення нових користувачів стали організовані 33 екскурсії до бібліотеки для різних вікових категорій. Сприяють формуванню тривалого інтересу до системного читання, задовольняють інформаційні потреби читачів з певного кола тем і питань бібліографічні огляди, Дні інформації. Зацікавленість у користувачів юнацького віку викликали Дні інформації „Україна молода: проза, поезія”, „Навколо світу сторінками періодичних видань” та „З висоти 50-ліття” (до ювілею заснування Шевченківської премії).

Утвердженню позитивного іміджу бібліотеки, поширенню її впливу на громадську думку важливу роль відіграє її **соціокультурна діяльність**. Культурно-просвітницькі заходи дають можливість залучити більше дітей та підлітків до книги, сприяють

підвищенню престижу читання, а також розширити коло соціальних партнерів, серед яких – відомі люди міста та області, установи та організації, що зацікавлені у спільній професійній діяльності з виховання юного покоління.

Всеукраїнський тиждень дитячого читання

розпочався презентацією нової книги для дітей Дмитра Кешелі „Сяйвооке звірятко”. Ця книжка побачила світ завдяки тому, що її автор, член Національної спілки письменників України (НСП України), Заслужений журналіст України, лауреат багатьох літературних премій, захотів продовжити щиру розповідь своєму вдячному читачеві про хлопчика Митра та його неймовірні пригоди. Повість „Сяйвооке звірятко” удостоєна звання „Книжка року – 2010”, а її автору присуджено обласну премію ім. Ф.Потушняка у жанрі літератури для дітей. У читальній залі зібралися шанувальники його творчості – учні загальноосвітніх шкіл міста, шкільні бібліотечні працівники області, студенти. Присутні ознайомилися з основними етапами життя та творчості письменника, переглянувши мультимедійну презентацію „Я – Кешеля, зі своїм власним художнім світом”. Особистими враженнями від творчості самобутнього неординарного письменника, у творах якого дивовижним чином переплітаються трагедія і комедія, висока поезія і ніщивна сатира, тонка духовна матерія і закарпатський фольклор, поділилася поетеса Христина Керита. Автор презентованої книги із задоволенням відповів на численні запитання дітей.

В рамках Тижня відбулися ще ряд заходів, серед яких інтерес викликали літературна година „Йдуть її пісні верхами”, присвячена 130-річчю від дня народження закарпатської поетеси Марійки Підгірянки, День періодики „У калейдоскопі яскравих сторінок”, виставка-реклама „Хіт-парад новинок”.

Заключним акордом Тижня став третій етап Всеукраїнського конкурсу дитячого читання „**Найкращий читач України – 2011**”. Цьогоріч учасниками першого туру стали 3036 юних користувачів бібліотек області, учнів 6-7 класів. Оцінювало конкурсантів журі під головуванням Лідії Повх, доцента Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти (ЗІППО), поетеси, члена НСП України.

На початку свята відбулась презентація книг-ювілярів року, а згодом, героїня книги Льюїса Керролла Аліса провела літературну вікторину, запросивши учасників конкурсу у захоплюючу подорож Країною чудес. Правильні відповіді їй визначили двох найкращих

читачів області: Берник Світлану, уч. 6 класу (сmt. Міжгір'я) та Туряницю Наталію, уч. 7 класу (Свалявський район, с. Павлово), які здобули титул „Найкращий читач України – 2011” і головний приз – подорож до м. Львова на Фестиваль дитячого читання „Книгоманія”. Всі учасники конкурсу отримали дипломи та цінні подарунки.

В рамках Національного проекту „Україна читає дітям” відбулася зустріч із відомим закарпатським письменником Юрієм Шипом, журналісткою, молодою поетесою Наталією Гумен-Біланіч. Вони поділилися із дітьми своїми роздумами про значення книги в житті людини, читали уривки із своїх улюблених книжок дитинства. Відомий письменник розповів про свою творчу лабораторію та працю над новою оригінальною дитячою книжкою загадок „Хто і що це?”. Діти із великим задоволенням відгадували загадки із нового видання та задавали цікаві запитання гумористично-пізнавального змісту. Юні користувачі бібліотеки ознайомилися з книжковою виставкою творів Юрія Шипа „Любов і честь Тур'янської долини”. Також, в бібліотеках для дітей області пройшли зустрічі з такими письменниками краю, як Кешеля Д.М., Керита Х.В., Сорока С.С., Козак І.Ю., Драгун Ю.Ю., Галас В.В.

Просуванню дитячого та сімейного читання допомагають родинні свята, літературні конкурси. Присвячене Міжнародному дню сім'ї свято „Тато, мама і я – дружна читачів сім'я”, відбулося в травні у приміщенні ЗОШ І ст. № 1 з поглибленим вивченням англійської мови. Учні 4-х кл. підготували вірші, пісні про маму, бабусю, показали майстерність у виконанні класичної музики та сучасних танців. Родзинкою свята став виступ хлопчиків, які постали перед батьками справжніми чоловіками: галантними кавалерами з чудовими манерами, розумними, веселими, винахідливими, одним словом – джентльменами. Весело пройшли вікторина „Літературний калейдоскоп”, конкурс „Чи хороша я господиня”, загадки-жарти, в яких брали участь як батьки так і діти.

В цьому році літературне свято-конкурс „Розкажу Миколаю, про що я читаю” було особливим та незвичним тому, що в ньому приймали участь самі наймолодші школярі та їх батьки, які в свій час були активними читачами нашої бібліотеки. І хоча діти тільки розпочали своє шкільне життя і вчать читати, вони із задоволенням розповідали Святому

Миколаю про свої улюблені книги, читали вірші, активно відповідали на запитання вікторини про зимові свята, співали пісні.

З метою популяризації вітчизняної дитячої книги, розвитку читацької культури учнів 4-5 класів загальноосвітніх навчальних закладів та заохочення їх до систематичного читання сучасної української літератури протягом травня-листопада в області відбувся III щорічний регіональний конкурс **„Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу”**. В конкурсі взяло участь 7049 учнів 4-5 класів, і це становить близько 30 % від загальної кількості учнів цього віку в області. У навчальних закладах відбулися зустрічі із закарпатськими письменниками, що пишуть для дітей – Галиною Малик, Олександром Гаврошем, Вірою Фесенко, Марією Бумбар, Юлією Драгун. Бібліотеки області презентували книжкові виставки сучасних українських творів для дітей.

Журі заключного етапу конкурсу в складі: Петра Ходанича – голови обласної організації НСП України, Галини Малик – члена НСП України, Катерини Турок – методиста ЗППО, координатора конкурсу, Інни Хмари – заступника директора обласної бібліотеки для дітей та юнацтва підбили підсумки та визначили кращих. Переможцем став Кушиль Вадим,

учень 5-А кл. Берегівської ЗОШ I-III ст. № 5, який отримав від видавництва „Грані-Т” диплом та цінний подарунок – ноутбук. Друге та третє місце посіли Стегура В’ячеслав, учень 4 кл. Полянської ЗОШ I-III ст. Свалявського району та Штефаняк Крістіна, учениця 4-В кл. ЗОШ I-III ст. № 15 м. Ужгорода, які одержали книги від видавництва „Грані-Т”.

В своїй роботі бібліотека постійно перебуває у творчому пошуку, прагнучи створити умови для самореалізації юних читачів, їхнього спілкування, повноцінного проведення дозвілля. Для творчої особистості дуже важливо продемонструвати свої

здобутки широкому загалу людей. Спільно з видавництвом „Ліра” була проведена творча зустріч **„Паростки творчості Закарпаття”** учнів 6-7-х класів гімназії м. Ужгорода з наймолодшими авторами Аліною Фленько, Анною Андрусак, Василем Малишка, Іваном Дранчаком, які пишуть вірші, оповідання та видали свої власні книжки. Юні таланти розповіли про себе, про те, що надихає їх на

творчість, зачитали свої улюблені твори. Гості свята почули, як виникла ідея створення

книги Анни Андрусяк „Кольорові сни”, як працювалося юному художнику Івану Дранчаку з віршами Ані, які відчуття були у юних поетів, коли вони отримали свою першу книжечку, а батьки поділилися з присутніми, як їм живеться з творчими дітьми.

Логічним продовженням цієї зустрічі стала презентація другої книги юного автора **Василя Малишки „My dreams”**. Крім рідних, друзів, вчителів, на святі книги були присутні відомі люди краю: директор видавництва „Ліра”, де була видана книга, Олена Кухарська, доктор історичних наук, професор, журналіст, письменник, член НСП України Сергій Федака, художник-ілюстратор Катерина Малько, письменниця, журналіст, керівник Закарпатського обласного відділення МАЛіЖ Ірина Гармасій, журналіст Михайло Фединишинець, депутат Закарпатської обласної ради Валерій Лунченко.

У свої тринадцять років Василь Малишка є переможцем Всеукраїнського літературного конкурсу „Моя мала Батьківщина”, щорічного фестивалю Малої Академії літератури і журналістики „Рекітське сузір'я”, лауреатом Всеукраїнського літературно-мистецького проекту „Україна, в якій я хочу жити”. На Міжнародному літературному конкурсі „Волшебная строка” (Росія) він посів 3 місце у номінації „проза”, а у проекті „Суб-культура”, який проводила творча молодь міста Ужгорода, виграв грант на здійснення своєї мрії – видання нової книги „My dreams”.

Книга „My dreams” – це збірка оповідань та казок, які автор адресує своїм ровесникам. За допомогою пера він намагається передати своє уявлення про добро, справедливість, стосунки між дорослими та дітьми, розмірковує про майбутні перипетії дорослого життя. Крім уривків з нової книги гості почули і неопубліковані твори автора, поділились своїми враженнями про його творчість. Журналіст Михайло Фединишинець відмітив літературну майстерність, оригінальність і спостережливість автора, письменник Сергій Федака побажав автору нових книг, депутат Валерій Лунченко пообіцяв надавати грошову допомогу для їх видання.

Окрасою свята стали виставка-бенефіс „Росту разом з книгою” та виставка робіт художника-ілюстратора Катерини Малько „Слово мовою пензля”.

„Традиційна закарпатська іграшка” – під такою назвою вдруге на Закарпатті відбувся майстер-клас із виготовлення іграшок. Свято відбулося в Закарпатському музеї архітектури і побуту в рамках Міжнародного дня захисту дітей за сприяння обласного управління культури ОДА, обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України та обласної бібліотеки для дітей та юнацтва.

Бажаючих навчитися майстерності виготовляти ляльки з природних матеріалів виявилось дуже багато. Народні майстри, серед яких: Голова осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України, член Національної спілки художників України Людмила Губаль, Заслужений майстер народної творчості України Наталія Стегура, видавець, художниця та лялькар Олександра Гаркуша, Єва Григора та Чоба Балла (м. Виноградів), Зіта Сенек (сmt. Вишково, Хустський р-н), щедро ділилися своїми знаннями, адже дітей цікавили найменші деталі: техніка роботи, послідовність виконання, вибір гами кольорів тощо. Всі юні учасники отримали в подарунок книги „Чудернацькі голови на світі” Олени Мейсарош і „Легенда Мукачівського замку” Олександра Гавроша.

Відзначення ювілейних дат видатних майстрів слова є важливим фактором в напрямку популяризації української книги. В рамках літературно-мистецької вітальні „Словоспів” проходять усні журнали, літературні свята, творчі портрети, вечори поезії, Шевченківські читання. З нагоди 75-річчя від дня народження Степана Жупанина, вчителя, ученого, видатного закарпатського письменника у січні була проведена літературна година **„Серце віддане дітям”**. Маленькі читачі з цікавістю слухали розповідь про життя та творчість відомого земляка, дізналися, що він був частим бажаним гостем нашої бібліотеки, приймав активну участь у її діяльності. Творчість цього поета актуальна і сьогодні. Діти знають та із задоволенням читають його твори, декламують улюблені вірші. На книжковій виставці „Поет землі барвінкової” були представлені рідкісні книги з автографами письменника, найдавніші видання його творів, книги, які були передруковані останнім часом.

„Ні, я жива, я буду вічно жити, я в серці маю те, що не вмирає” – ці слова Мавки з „Лісової пісні” і через 140 років від народження Лесі Українки знаходять своє підтвердження. Вшановуючи відому українську письменницю та з нагоди 100-річчя з часу написання драми „Лісова пісня” відбувся усний журнал **„Слово, моя ти єдина зброе...”**. Під ліричні звуки музики старшокласники Ужгородської загальноосвітньої спеціалізованої школи-інтернат декламували поезію Лесі Українки, розкрили її життєве кредо та незбориму жагу до волі й краси.

Вшановуючи пам'ять Великого Кобзаря бібліотекою було проведено ряд заходів. Шевченківські читання **„Орлиний злет шевченківського духу”** зібрали в читальній залі бібліотеки кращих учнів 9-х класів шкіл міста. У їх виконанні прозвучали вірші Т.Г. Шевченка, твори В. Сосюри, В. Коротича, О. Олеся, Г. Андрусишина, присвячені Великому Кобзареві. Окрасою свята стала інсценізація поеми „Наймичка” у виконанні юних шанувальників слова. У відділі обслуговування учнів 1-4 кл. та сімейного читання на літературне свято „Вшануємо пам'ять Шевченка” прийшли учні 2-Б кл. АНВК м. Ужгорода та їх батьки. Працівники відділу розповіли про життя маленького Тараса і

подальше життя та творчість великого українського поета, письменника, художника. Діти декламували вірші поета, брали участь в інсценізації його творів, розгадували кросворд „Шляхи Тарасової долі”.

З нагоди 100-річчя від дня народження Марії Кабальюк-Тисянської 11 жовтня в читальній залі відділу обслуговування юнацтва відбувся творчий портрет **„Вірна дочка синіх Карпат”**. Гірською квіткою називають Марію Миколаївну Кабальюк, самобутню поетесу закарпатської Гуцульщини, що ввійшла в українську літературу під псевдонімом Марусі Тисянської. Її поезія настоювалася не тільки на гірських травах та гуцульських піснях, ніжній говірці, а й на творах Тараса Шевченка, які вивчала вона із подарованого першою вчителькою „Кобзаря”. Кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін ЗППО Н.Й. Ребрик розповіла про неповторний світ Марусі Тисянської, про чарівницю рідного слова, що оспівала у своїх віршах неповторну красу Карпат та її людей.

Книга **Сергія Федаки „Ужгород крізь віки. Нариси з історії Ужгорода”**, що вийшла у світ в 2010 році за цей короткий період стала справді популярною серед користувачів бібліотеки. Адже тут відтворено найбільш яскраві етапи історії міста, подано портрети окремих видатних городян, нариси про площі, вулиці і парки. Історична подорож за цією книгою з нагоди відзначення Дня міста дала можливість дітям познайомитися з чарівними куточками рідного міста, дізнатися про маловідомі історичні факти, долучитися до його минулого.

Для тих хто любить і шанує рідне слово, цікавиться питаннями культури мови, хто прагне досконало оволодіти сучасною українською мовою, пройшов конкурс знавців української мови **„Таємниці океану мови”** присвячений Міжнародному дню рідної мови. Розділившись на дві команди – „Грамотійки” та „Мовознавці”, юні читачі досліджували історію свята, розшифровували незвичайні фразеологічні вирази, відгадували мовні загадки у конкурсах „Мовне асорті”, „Всезнайко”. До Дня української писемності та мови відбулося літературне свято **„Прекрасне слово і душа у мові рідній воз’єднались”**. На заході для молодіжної аудиторії звучала поезія, крилаті вислови про мову, фрагменти творів українських класиків, демонструвалися короткометражні фільми про просвітителів слов’ян – Кирила і Мефодія, про Нестора-літописця. Цікаво пройшов між командами старшокласників інтелектуальний турнір „Історія писемності – історія людства”.

До Дня знань бібліотека підготувала ряд заходів для читачів різної вікової категорії: урок-подорож „Україна – наш спільний дім”, вікторину „Моя країна – Україна”, виставку-консультацію „Моя дитина – першокласник”. Працівники бібліотеки долучилися до проведення загальнодержавного уроку знань в багатьох навчальних закладах міста Ужгорода.

З нагоди **Всеукраїнського дня бібліотек** успішно пройшов День відкритих дверей, під час якого проводилися екскурсії, літературна вікторина „Влітку більше всіх читав – переможцем класу став”, літературний ранок „Цей дивний світ – бібліотека”, медіа-інформіна „Дім мудрості, аптека для душі”, вікторини, бліц-турніри. Відділ обслуговування юнацтва організував промо-акцію „Vivat, бібліотеко!”. В її програмі: розповсюдження рекламних листівок, безкоштовний доступ до Інтернету та проведення віртуальної подорожі „Найкращі бібліотеки світу”. У читальній залі діяла коментована експозиція книг „Дивосвіт скарбів книжкових” із фонду рідкісних і цінних видань, яка продемонструвала унікальні екземпляри літератури.

Одне з чільних місць у роботі бібліотеки посідає патріотичне виховання підростаючого покоління. 450-річчю створення „Пересопницького Євангелія”, визначної рукописної та мистецької пам’ятки XVI ст., яка стала символом духовної спадщини та давньої культурної традиції України був присвячений тематичний вечір **„Найдорожча святиня української держави”**. Детально про значення цієї реліквії для української нації, розповів старшокласникам Василь Васильович Міщанин – доцент кафедри історії України Ужгородського Національного університету. Протягом березня у приміщенні читальної зали відділу обслуговування юнацтва діяла **фотовиставка „Пластовий Альманах”** присвячена 72-ій річниці Карпатської України та 130-ій річниці від дня народження організатора Закарпатського Пласту – Володимира Бірчака. Відвідувачі мали змогу познайомитися з історією Пласту, багаторічною діяльністю цієї національної скаутської організації України. Фотографії були надані з приватного архіву видавництва „Гражда”, пластового архіву Закарпатського осередку Пласту-НСОУ.

20-й річниці Незалежності України були присвячені книжково-ілюстративні виставки, інформаційні стенди „Свято єдності – свято духу”, „В нас єдина мета – Україна свята”, „Незалежній Україні – 20”. Експозиції публікацій розкрили шлях українського відродження, спонукаючи юне покоління до вивчення своєї історії, культури, виховуючи у них почуття патріотизму та національної гордості. „З чого починається Батьківщина?” – дізналися наймолодші читачі з історичної подорожі у відділі обслуговування учнів 1-4 класів та сімейного читання. Для військовослужбовців військової частини А 1778 м. Ужгорода працівники відділу обслуговування юнацтва провели тематичний вечір „Незалежній Україні – слава нині і вовік” де були висвітлені історичні етапи здобуття українським народом державної самостійності та становлення громадянського суспільства.

З метою формування правової культури молодого покоління, поширення знань про свої права і обов’язки та набуття навичок у їх застосуванні з 5 по 10 грудня пройшли заходи в рамках **Всеукраїнського Тижня права**. З нагоди відкриття Тижня в читальних

залах були представлені інформаційна виставка „Молодь і право: розуміти, знати”, дотримуватись”, виставка-подорож „Правова стежина”. Для самих маленьких користувачів відбулося цікаве інформ-шоу „Я маю право”, де від казкових героїв Мальвіни та Буратіно вони дізналися багато корисного не тільки про свої права, але і про обов'язки. Для підлітків та студентів Ужгородського вищого комерційного училища були організовані зустрічі з оперуповноваженими відділення кримінальної міліції у справах дітей Ужгородського МУ УМВС України Ярославом Бевзюк та Іваном Корпошом. Вони ознайомили присутніх про організації, що захищають права і свободи людей, про стан злочинності та правопорушень в місті, акцентували увагу на проблемі соціальної відповідальності, відповіли на численні запитання щодо причин позбавлення волі неповнолітніх, їх права при затриманні.

Розвивати пізнавальні інтереси юних читачів, виховувати особистість гармонійно розвинену та ерудовану допомагають клуби за інтересами. Упродовж багатьох років для самих маленьких читачів діє **міні-театр „Теремок”**. Герої казкових вистав допомагають їм розпізнавати добро та зло, вчать дбайливого ставлення до природи, поваги до старших, вірності друзям. В репертуарі театру вистави найрізноманітнішої тематики: літературознавчої, морально-правової, екологічної, естетичної. Користуються великою популярністю у дітей вистави „Заєць та ведмідь”, „Коза дєреза”, „Їжак та заєць” (за мотивами українських народних казок), „Веселі друзі Незнайка” (за творами М. Носова), „Троє поросят” (за мотивами англійської казки в обробці С. Михалкова), „Знайко та Незнайко в бібліотеці”.

Акцією „Первоцвіти просять захисту” розпочалася робота клубу екологічного спрямування **„Зелена варта”**. На відкритті акції перед користувачами, учнями Економічного ліцею, виступив головний спеціаліст Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Закарпатській області Дмитро Томенчук. Учасники акції провели літературну композицію „Провісники весни”, виготовили та розповсюдили листівки, в яких закликали приєднатися до благородної справи

В рамках Дня краєзнавства „Шумлять дерева мого краю”, присвяченого Міжнародному року лісів відбувся вечір запитань та відповідей „Рятуючи ліс – рятуємо себе”. На численні запитання юних любителів природи щодо екологічної ситуації на Закарпатті, функціонування лісу та його значення в житті людства відповідали спеціалісти Закарпатського державного управління охорони навколишнього природного середовища. Учасники заходу переглянули документальний фільм Ганни Гопко „З життя лісу”, який

наголошував на охороні лісового багатства Закарпаття, особливо букових пралісів Карпат, які занесені у список природних об'єктів ЮНЕСКО. Зацікавила дітей і книжково-ілюстративна виставка-кросворд „Ліс – зелене золото Карпат”. Учасники екологічного турніру „Цікава природа”, що відбувся в жовтні розкривали таємниці живої природи, проявивши при цьому свою кмітливість, відгадували назви лікарських рослин, провели конкурс прислів'я та приказок про птахів.

Вивченню українських звичаїв та традицій, історії рідного краю, його побуту була присвячена робота народознавчого гуртка „Джерельце”, який об'єднує читачів середнього шкільного віку. Серед проведених заходів запам'ятались народознавча бесіда „А на тих рушниках земля рідна моя”, виставка-перегляд „Історія одного костюма”, майстер-клас „Магія Великодня”, де гуртківці разом з художницею О. Рибалко вчилися розписувати писанки. Довідатись більше про українські обереги, про їх призначення допомогла народознавча подорож „Бабусина скриня – роду берегиня”.

В рамках клубу соціально-психологічної допомоги підліткам „Діалог” щомісяця для учнів 10-х класів Ужгородської лінгвістичної гімназії в читальній залі відділу обслуговування юнацтва проводились зустрічі з досвідченими фахівцями міського та обласного центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, обласного центру здоров'я, Центру профілактики та боротьби зі СНІДом, екологічних об'єднань та інших. Серед успішних заходів: юридичний діалог „Стоп, насильство!”, година спілкування

„Комп'ютер: корисно чи шкідливо?”, година духовності „До вічних джерел духовності”, психологічний тренінг „Час знайти себе”, консультація „Не стань жертвою торгівлі людьми”, зустріч з екологом „Людина і екологія – гармонія чи конфлікт?”, година здоров'я „СНІД: знання і розуміння”. Під час засідань демонструються відеофільми, проводяться тестування та анкетування, діють книжково-ілюстративні виставки, виставки-застереження, -дискусії, відбуваються огляди літератури.

„Реалії сьогодення: жорстокість у стосунках” – тема засідання клубу виявилася дуже злободневною. Соціальний педагог Несух Олександра Григорівна відповідала на численні запитання юнаків та дівчат. Серед проблем, що їх хвилюють важливе місце займає тема насильства в сім'ї та серед однолітків, тема захисту та покарання за прояв жорстокості до інших людей, психологічні засоби впливу.

Актуальній темі сьогодення була присвячена зустріч за круглим столом „Уроки Чорнобиля: екологічна безпека та соціальний аспект” (до 25-ти річчя аварії на ЧАЕС) за

участю ліквідаторів аварії на ЧАЕС Рябця В.М., Шаваріна Т.І. та президента Молодіжного екологічного об'єднання „Екосфера” Станкевич О.І. Предметом обговорення стали питання: наскільки була небезпечною аварія, яка сталася на ЧАЕС?; скільки треба часу, щоб відродити обпалену радіацією землю?; яка зараз екологічна ситуація в зоні відчуження?; чи небезпечна для нас до сьогодні ЧАЕС? Актуальним доповненням стала книжкова виставка „Пересторога всій землі: Чорнобиль”, та презентація бібліографічного покажчика-дайджесту „25-й Чорнобильський квітень”.

Бібліотекою здійснюється **організаційно-методичне забезпечення** бібліотек області, що обслуговують дітей та юнацтво. Протягом року проведено експертно-діагностичні обстеження Мукачівської міської, Виноградівської та Рахівської районних централізованих бібліотечних систем з питань обслуговування дітей та юнацтва та моніторинг виконання рекомендацій обласних методичних центрів Березівською районною та міською ЦБС.

Належна увага приділялась підвищенню кваліфікації бібліотечних працівників області. Продовжуючи активно використовувати такі традиційні форми, як семінари, практикуми застосовуються модернізовані та інтерактивні форми: тренінги, „акваріуми”, творчі лабораторії, мультимедійні презентації. У вересні дирекція бібліотеки прийняла участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції директорів обласних бібліотек для дітей „Бібліотека для дітей: нове бачення, нові орієнтири та соціальне партнерство” (м. Хмельницький).

З метою підвищення ефективності діяльності районних та міських ЦБС, відповідно до плану роботи управління культури ОДА спільно із ЗОУНБ бібліотека прийняла активну участь у підготовці та проведенні обласної школи керівника **„Організація управління бібліотеками: інноваційні напрями”** (04-05.07. 2011 р.). Теми виступів та консультацій фахівців бібліотеки: „Організація управління змінами в публічних бібліотеках, що обслуговують дітей”, „Планування та звітність – невід’ємні складові управління бібліотекою для дітей”, „Імідж бібліотеки як фактор її розвитку”.

В березні ефективно пройшов **День сільської бібліотеки** в обласних бібліотеках для завідуючих бібліотеками-філіями ЦБС. Була здійснена екскурсія по бібліотеці, надані консультації: „Облік та особливості популяризації бібліотечного фонду для дітей”, „Сучасні тенденції інформаційно-бібліографічного обслуговування”, „Формування читацької активності дітей та юнацтва сьогодні”. Також, спільно із ЗОУНБ бібліотека прийняла участь в щорічному обласному огляді-конкурсі „Сільська бібліотека 2011 року”.

Для заступників директорів ЦБС з питань обслуговування дітей на базі ЗОДЮБ в листопаді відбувся обласний семінар-практикум **„Бібліотека та освіта: взаємодія та шляхи інтеграції”**. Під час семінару були висвітлені питання граней співпраці бібліотек

для дітей та закладів освіти, інноваційної діяльності шкільних бібліотек, сучасних тенденцій візуальної інформації, використання Веб-сайтів бібліотек для дітей України в інформаційному забезпеченні освіти та самоосвіти користувачів. Панорама бібліотечного досвіду „Бібліотека + Освіта + Знання = Успіх” дала можливість познайомитись із кращими здобутками дитячих бібліотек області. Цікаво пройшов акваріум „Моделювання стратегії спільної діяльності бібліотек та закладів освіти”, практичні заняття „Технологія пошуку як основа якісного забезпечення запитів користувачів”.

Провідні фахівці бібліотеки прийняли участь у виїзних обласних курсах підвищення кваліфікації бібліотечних працівників Мукачівської та Свалявської ЦБС, обласному семінарі методистів рай(міськ)методкабінетів відділів освіти райдержадміністрацій та міських рад з питань проведення конкурсу „Шкільний бібліотекар року”, районному семінарі бібліотечних працівників Берегівської РЦБС „Сільська бібліотека центр інформаційного розвитку дитини”.

Видавнича продукція методичних матеріалів бібліотеки має різне цільове призначення. Бібліотекам для дітей області були надані методичні рекомендації щодо проведення обласних етапів Всеукраїнських конкурсів „Найкращий читач України – 2011”, „Кращий переклад – 2011”, „Ми – підлітки. Краще оповідання – 2011”, Всеукраїнського Тижня дитячого читання „Свято читання і книги”. З метою узагальнення та популяризації кращого досвіду бібліотек, що обслуговують дітей та юнацтво, здійснивши статистичний аналіз їх діяльності був підготовлений та виданий інформаційний бюлетень „Бібліотеки Закарпаття для дітей та юнацтва: цифри і факти. Вип. 4”.

Започатковано випуск „Фахового блокноту”, перше видання якого вміщує методичні рекомендації і поради з довідково-бібліографічного обслуговування юних користувачів та приклади бібліографічного опису. На допомогу відзначенню 140-річчя від дня народження Богдана Лепкого підготовлено методико-бібліографічний матеріал „Я слави не бажав...”. Видання включає оглядову статтю про життя і творчість письменника, методичну розробку сценаріїв, літературну вікторину, а також бібліографічні матеріали, що сприятимуть пошуку та ознайомленню з публікаціями про творчість ювіляра. Популяризуючи багаторічний досвід роботи

лялькового міні-театру „Теремок” було видано збірник кращих сценаріїв театралізованих вистав „Мандруємо дорогами чарівних казок”.

В сучасних умовах бібліотека все гостріше відчуває необхідність у вивченні потреб та інтересів читачів, зворотному зв'язку з користувачем для забезпечення якісного бібліотечного обслуговування. Протягом року книгозбірня прийняла участь у Всеукраїнських дослідженнях ініційованих ДБУ для юнацтва: „Сучасна картина читання юнацтва та молоді” та „Вплив економічної кризи на читацькі уподобання юнацтва та молоді”; у Всеукраїнському моніторингу (НБУ для дітей) „Краща книга року”, в обласному соціологічному дослідженні „Бібліотечні ресурси правової тематики та їх використання”. Бібліотекою було проведено локальні анкетування: „Читання: співзвучність сучасному, відкритість майбутньому”, „Бібліотека та освітні потреби молоді” та соціологічне дослідження „Сучасні українські видання для дітей: надходження та використання”.

Потужним інформаційним ресурсом, який сприяє висвітленню діяльності бібліотеки став власний веб-сайт бібліотеки <http://zodub.uz.ua>. Він адресований всім категоріям користувачів інформації – дітям, юнацтву, дорослим, які є організаторами дитячого читання. На головній сторінці оперативно знаходять своє відображення анонс подій, новини про просвітницькі заходи, що відбулися в бібліотеці з демонстрацією фото- та відеоматеріалів. У розділі „Видавнича діяльність” розміщені власні повнотекстові бібліографічні та інформаційні списки, бюлетені, методико-бібліографічні матеріали, біобібліографічні покажчики. Для абітурієнтів, студентів вишів, учнів шкіл, ліцеїв, коледжів створений електронний каталог корисних Інтернет ресурсів „Я – студент”. Також користувачі можуть дізнатися про періодичні видання, що отримує бібліотека.

В планах бібліотеки – впровадження послуги „віртуальна довідка” та систематичне висвітлення нових надходжень на веб-сайті, що дасть можливість розширити зону інформаційного обслуговування за рахунок віддалених користувачів.

Дитячі книгозбірні: єдність в різноманітті

Щоб зробити свою бібліотеку центром різнопланового спілкування дітей різних за віком та поглядами, джерелом знань для любителів читання та швидкого отримання найповнішої інформації, бібліотечні працівники застосовують весь спектр бібліотечних послуг. Ефективними формами соціокультурної діяльності спеціалізованих бібліотек для дітей Закарпаття стали літературні ігри, вікторини, брейн-ринги, фольк-мандрівки, День автора, конкурси, вікторини-подорожі, презентації книг, години спілкування, огляди літератури, на яких читачі мають змогу висловити свою точку зору на ту чи іншу тему, поспілкуватися з однолітками. Чим запам'ятається рік 2011? Що нового і цікавого відбулося в стінах бібліотек та за її межами?

Берегівська районна бібліотека для дітей активно підтримує та розвиває дитяче і сімейне читання. З нагоди Міжнародного Дня захисту дітей, разом з обласним дияконічним центром реформаторської церкви була проведена зустріч для дітей з обмеженими можливостями та їх батьків. Вони ознайомилися з бібліотекою, з новими надходженнями, переглянули лялькову виставу „Незнайко в бібліотеці”. Присутні були задоволені зустріччю, і висловили бажання організовувати такі заходи частіше. На згадку про цю подію малеча подарувала бібліотеці свої малюнки.

З метою залучення батьків до книгозбірні у жовтні відбувся День відкритих дверей „Вам, батьки, про наших читачів”. Бібліотечні працівники знайомили дітей та батьків з найкращими зразками дитячої сучасної української літератури, періодичними виданнями, виставкою-вікториною „Великі пригоди малих чоловічків”. Юні читачі розповідали про свої улюблені книги, знайомилися з творами які в дитинстві читали їх батьки, дідусі та бабусі. Прикрасою Дня стала гра-вікторина „З якої ми казки?”, в якій взяли участь всі бажуючі.

Долучились бібліотеки-філії Берегівщини і до Національного проекту „Україна читає дітям”. В багатьох бібліотеках району відбулися зустрічі з місцевою дитячою письменницею Катериною Вайнраух (с. Горонглаб, с. Четфолва, с. Береги, с. Шом, с. Попово). Письменниця, колишній

бібліотечний працівник, вміє зацікавити дітей. Вона в ігровій формі знайомила їх з своїми творами, розповіла про книги, які вона читала в дитинстві і які залишились в пам'яті на все життя.

Заходами, які сприяють популяризації надбань національної та світової культури, поглибленню і розширенню читацьких інтересів у підростаючого покоління відзначився Тиждень дитячого читання в **Берегівській міській бібліотеці для дітей**. В програмі Тижня: година музики „Б. Барток – новатор угорської народної музики”, літературна гра „Історичний шлях Ф. Ракоці II”, конкурс малюнків „Прийшла весна, прийшла красна”, гра-змагання „Лабіринти у книжковому морі”, правова гра „Знай свої права”.

Значна увага в роботі **Великоберезнянської РДБ** була зосереджена на відзначенні 20-ї річниці Незалежності України. Вперше у творчому звіті колективів художньої самодіяльності району прийняли активну участь юні користувачі районної бібліотеки для дітей. Вони відкрили концертну програму літературно-музичною композицією „Великий вінок для України”. Діти власноруч зробили великий вінок та віночки, розказали мовою поезії про народні символи України: калину, тополь, вербу, барвінок, вишню, рушник, лелеку. Також, для юних читачів в бібліотеці відбувся урок державності „Незалежність, демократія, воля”, змістовно оформлено виставку-подорож „Україна – від давнини до сьогодення”.

Познайомити дітей із складним та різноманітним світом природи, навчити їх орієнтуватися у цьому світі, формувати зачатки екологічної культури, підтримувати щирий інтерес до навколишнього світу природи поставили собі за мету працівники **Виноградівської районної бібліотеки для дітей**. Спільно з гуртківцями еколого-натуралістичного центру учнівської молоді в бібліотеці пройшла лялькова вистава „Заєць, Прошка та Жабка”. Власноруч зроблені декорації, костюми лісових звірів, вдалий сценарій та музичний супровід зацікавив дітей та став справжнім святом.

Продовженням цієї тематики стала вистава-концерт „Сонячна соната Землі” (до Дня Землі) за мотивами повісті

Антуана де Сент-Екзюпері „Маленький принц”. Герої вистави Маленький Принц, квітка, пелюстки, зернятко та Лис у виконанні юних акторів не залишили жодного байдужого до проблем довкілля. Учасники свята прийняли також участь у виготовленні екологічного плакату „Земля то квітка, а не зів’ялий сухоцвіт, то ж бережи її як слід!”.

Предметом особливої уваги **дитячої бібліотеки-філії смт. Королево** Виноградівської ЦБС стало навчання основам інформаційної культури юних користувачів. Брейн-ринг „Знавці біблографії”, конкурс ерудитів „Бібліотечний лабіринт”, вікторина „Що ми знаємо про книгу?”, гра-вікторина „Чарівне коло” допомогли дітям ефективніше використовувати документальні ресурси бібліотеки, формувати свою потребу в інформації.

Історико-краєзнавча діяльність – одна з важливих складових роботи **Воловецької районної бібліотеки для дітей**. Працівники роблять все можливе, щоб юні користувачі більше дізналися про життя рідного краю, його історію, культуру, звичаї та традиції.

Краєзнавча література популяризується шляхом оформлення книжково-ілюстративних виставок, виставок-подорожей, виставок-вікторин.

Краєзнавчий куток „З витоків нашого джерела” знайомить дітей з старовинними предметами побуту, історією туристичного краю. Доповненням до експозиції слугують альбоми „Звичаї, традиції Воловеччини”, „Легенди та казки Воловеччини”, матеріали до якого збирали й члени краєзнавчого клубу „Полонина”, що діє при бібліотеці.

Протягом року тут цікаво пройшли тиждень народознавства, краєзнавча година „Мій край – моя земля”, народознавча година „Оберіг кожної оселі”, фольк-мандрівка „Легенди рідного краю”, конкурс на кращий малюнок „Край в якому ти живеш”.

Підтримати творчих дітей, надати їм можливість реалізувати свої здібності та достойно презентувати себе намагається **Іршавська центральна районна бібліотека для дітей**. Бібліотека стала не лише тим місцем, де можна долучитися до високого мистецтва, але й познайомитись з юними

талантами. Це – виставка творчих робіт кращих вихованців Іршавського районного будинку дитячої творчості „Твоє захоплення”, на якій було представлено вироби з бісеру, ліплення, декоративного розпису, в’язання крючком, вишивки та інші цікаві саморобки, виставка малюнків „Світ прекрасного очима Антоніни Саксон”. Зацікавлення у однолітків викликала й її персональна виставка-бенефіс „Із читацького формуляра Антоніни Саксон”, яка є однією із найактивніших користувачів бібліотеки.

Захоплююче пройшов в **Мукачівській центральній міській бібліотеці для дітей**

День автора „Магія слова”, присвячений ювілею Дмитра Кешелі, видатного письменника та журналіста. Користувачі бібліотеки, учні загальноосвітніх шкіл міста та гімназії вели задушевну та жваву розмову з цікавим, веселим співрозмовником, своїм земляком – Дмитром Михайловичем. Ведучі

ознайомили юних шанувальників слова з життєвими та творчими епізодами з біографії письменника та провели діалект-лото. Відбулася презентація нової книги для дітей „Сяйвооке звірятко”, у виконанні учасників гуртка художнього слова дитячої школи мистецтв, що викликало неабиякий інтерес до повісті у присутніх. Після інтерв’ю-діалогу, з якого діти дізналися неймовірні історії пов’язані з дитячими роками життя письменника, про персонажів його книг та ситуації, що відбуваються з ними, пройшла незабутня автограф- та фото-сесія.

У грудні приємним сюрпризом для користувачів цієї бібліотеки стала презентація власного блогу <http://muk-cdb.blogspot.com>. Працівники провели огляд блогу, познайомили присутніх з його сторінками та рубриками, обмінялися думками з першими його відвідувачами, почули побажання щодо його наповнення. На завершення, кожен з присутніх отримав оригінальну листівку-закладинку з адресою блогу.

Зацікавити історією своєї маленької Батьківщини, познайомити дітей з цікавими фактами сьогодення вдалося працівникам **Мукачівської центральної районної бібліотеки для дітей**. Влітку вони організували історичний квест „Моє село, моя історія”, під час якого користувачі бібліотеки знайомились з видатними місцями с. В.Лучки, дізналися більше про походження окремих історичних назв. Зупинками квесту стали: пам’ятник Тарасу Шевченку, який знаходиться на

початку села, бронзовий бюст знаменитої ланкової, двічі Героя Соціалістичної праці Ганни Ладані, пам'ятник загиблим односельчанам, лікарня, сільська Рада, бібліотека. Учасники захоплюючої акції приймали активну участь у літературній, правознавчій та історичній вікторинах, переможці яких були відповідно нагороджені.

Всеукраїнський тиждень дитячого читання в **Міжгірській центральній районній бібліотеці для дітей ім. В. Гренджі-Донського** пройшов під гаслом: „Дім без книги – день без сонця”. В зв'язку з відзначенням 21 березня Всесвітнього дня поезії, відкриття Тижня було приурочено зустрічі з чудовою поетесою сучасності Вірою Фесенко. Урочистий вечір-портрет

„Любов'ю виспіваю світ” за участю учнів 7-х кл. Міжгірської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 розпочався знайомством із біографією та творчим шляхом поетеси. З великим піднесенням діти декламували її поезії „Міжгір'я”, „Мамі”, „Я до тебе несучу”, „Рідний край”, познайомилися з новими творами у виконанні автора.

Кожен день Тижня-2011 був присвячений різним видам та жанрам літератури для дітей: День енциклопедії „Ці книги знають все на світі”; День казки „Подорожуємо країною казок”; День природи та екології „Не так вже й тісно на Землі”; День періодики „Пані Газета та його Величність Журнал”; День довідкової літератури „Запрошую на розмову, про літературу довідкову”. В останній день Тижня були підведені підсумки усіх конкурсів, що проходили протягом семи днів, визначено найактивніших читачів бібліотеки, яких було нагороджено цінними подарунками – КНИГОЮ, оскільки головною метою було зробити так, щоб діти поспішали на зустріч із доброю книгою не тільки під час весняних канікул, а й протягом усього життя. Адже, творче читання – це та мета, яку прагне досягти бібліотекар, вчитель та батьки, залучаючи юних читачів до неповторного світу Слова.

В **Перечинській центральній районній бібліотеці для дітей** в рамках Національного проекту „Україна читає дітям” пройшла зустріч з письменником, поетом, художником, членом Національної спілки письменників України Іваном Козаком. Він розповів присутнім про свою першу прочитану книгу, про враження від

улюблених персонажів і про книги, які вплинули на його життєвий та професійний вибір. Іван Юрійович читав дітям уривки із своїх творів, відповідав на запитання слухачів. Бібліотечними фахівцями була оформлена книжкова виставка „Співець Турянської долини”, за допомогою якої діти могли детальніше ознайомитися з життям та творчістю письменника. Так, як Іван Козак ще й художник, то він запропонував дітям конкурс на кращу ілюстрацію до улюбленого твору. Автори найкращих робіт, на думку художника, були нагороджені подяками.

Змістовно провести своє дозвілля під час літніх канікул, дізнатися багато цікавого й нового допомагає юним **Рахівська центральна районна бібліотека для дітей**. Детально про свої права згідно Конвенції ООН діти дізналися під час літературного ранку „Країна дитячих мрій”, присвяченого Міжнародному дню захисту дітей. Всі учасники переглянули улюблений мультфільм своїх батьків „Ну постривай!”, під час якого діти відповідали на запитання правознавчого характеру. На закінчення відбувся літературний конкурс на краще декламування гуморесок та віршів про дітей.

На базі туристично-оздоровчого комплексу „Тиса”, де влітку відпочивали школярі пільгових категорій та обдаровані діти з різних населених пунктів Рахівщини, бібліотекарі РДБ проводили цікаві інтелектуальні ігри „Хто продовжить?”, „З якої казки?”, „Вгадай героя книги”, віртуальні мандрівки рідним краєм „Сім див Закарпаття” та знайомили їх з творчістю поетів Закарпаття. Спільно із завідувачкою бібліотеки-філії с. Білин пройшов краєзнавчий день „Не знаєш добре України, якщо на Рахівщині ти не побував” для дітей з особливими потребами Львівського навчально-реабілітаційного центру „Мрія”, які тут оздоровлювалися. Юні львів’яни дізналися про історію Гуцульської культури, про відродження традицій і обрядів Рахівщини, познайомились з кращими зразками фольклору та творчістю дитячих письменників Закарпаття.

Відзначення Міжнародного дня захисту дітей у **Свалявській центральній районній бібліотеці для дітей** переконало: цікаве дозвілля у тих, хто має хобі. Тут юні шанувальники книги й літератури змогли виявити свій хист у конкурсі читців „Хай веселі будуть діти!”. Заступник голови районної держадміністрації Грабар Е.В., яка очолювала конкурс, відмітила високий рівень учасників у декламуванні віршів, вмінні логічно висловлювати думки, що сприяє

розвитку творчої уяви. Переможцями конкурсу стали учні ЗОШ I-III ст. № 2 Василь Турок та Христина Островка, які отримали цінні подарунки та грамоти Свалявської РДА.

Широкомасштабною подією стала презентація нової дитячої книги самобутньої письменниці з Тячівщини Юлії Драгун „Зернятка мудрості”, організованою **Тячівською центральною районною бібліотекою для дітей**. Це свято книги зібрало повний зал глядачів у районному будинку культури – вчителів, бібліотекарів, учнів шкіл міста, їх батьків, перших осіб районної влади. Діти розповідали вірші із збірника, співали пісні та інсценували казки. На прем’єрі була присутня і сама авторка, яка розповідала про себе, про написання цієї книги, про нові ідеї. Письменниця закликала дітей та батьків любити книги, ходити до бібліотеки. „У кожному домі книг має бути більше, ніж іграшок” – наголосила Юлія Юрївна.

Заслуговує на увагу співпраця **Ужгородської центральної міської бібліотеки для дітей** з творчим об’єднанням „Барви Карпат”, завдяки якому в приміщенні бібліотеки постійно проводяться презентації художніх робіт членів об’єднання: Ангеліни Турак, Федора Безверхнева, Єви Асталощ, Василя Коштури, Миколи Шете та ін. Самі художники із задоволенням виступають перед дітьми, розповідають про свої доробки, пленери, творчі плани на майбутнє. Все це сприяє формуванню естетичних смаків у підростаючого покоління, викликає попит на історичну, народознавчу та художню українську літературу.

В рамках Національного проекту „Україна читає дітям”, відбулося ряд зустрічей з видатними людьми краю, серед яких були письменники Дмитро Кешеля та Ольга Кустрьо, поетеса Софія Сорока, диктори обласного радіо та телебачення Віра Кобулей, Ольга Легельчик, Наталія Якушко, депутат міської Ради Михайло Булина, ветеран Великої Вітчизняної війни

Володимир Калінін, всі ті, чий життєвий досвід та популярність може привернути любов до книги та читання. Всі вони згадували своє дитинство, ділилися враженнями про улюблені книги, розповідали про роль книги у становленні їх як особистості.

При активній підтримці районної держадміністрації в **Хустській районній бібліотеці для дітей** відбулося літературне театралізоване свято для учнів 5 та 6 кл. ЗОШ І-ІІІ ст. № 5 „Святий Миколай, до нас завітай”. Діти залюбки приймали участь у літературній вікторині, іграх, інсценізації вистав народознавчої тематики, співали пісні, присвячені Чудотворцю, дізналися про

історію виникнення свята, його відзначення в різних куточках України. По закінченні свята, всі юні книголюби отримали подарунки від Святого Миколая.

Від того, як здійснюється процес екологічного виховання дитини сьогодні, залежить ставлення дорослої людини майбутнього до природи як джерела існування – вважають працівники **Чопської міської бібліотеки для дітей**. Привертає увагу підлітків до проблем екології рідного краю діяльність клубу за інтересами „Нарцис”, на засіданнях якого відбулися екологічні вікторини, ігри-подорожі, конкурс екологічного плакату, День інформації за темами: „Рідне Закарпаття”, „Заповідні Карпати”, „Цілющі скарби рідного краю”, „Охорона навколишнього середовища”.

Якщо Ви знайшли для себе щось корисне, ознайомившись з роботою Ваших колег, запровадьте й у себе.

Заради майбутнього – працюємо й творимо!

„Молодь – наше майбутнє” – це гасло завжди актуальне, особливо сьогодні. Саме молодому поколінню доведеться будувати майбутнє української держави, вирішувати багато питань соціально-політичного та економічного порядку. Водночас існує проблема, так званої соціальної інфантильності молодих людей, правової безграмотності, що впливає на формування їх активної життєвої позиції.

Основним завданням бібліотек, що обслуговують юнацтво є сформувати активного учасника суспільного розвитку, гідного громадянина своєї країни, який усвідомлює свою належність до неї, любить рідну землю, мову, культуру, дбає про них.

Молодий читач, його особистість, реальні потреби, запити та інтереси – предмет соціологічних досліджень юнацьких структурних підрозділів області. Результати цих досліджень дають підґрунтя для виявлення суспільних інтересів молоді, якісного і оперативного задоволення їх інформаційних потреб, дозволяють прогнозувати попит та вдосконалювати форми роботи.

Лідером **бібліотечних досліджень** серед юнацтва традиційно є Виноградівська ЦРБ. „Чи готова сучасна молодь до активної участі в житті суспільства”, „Проблеми освіти. Твоє ставлення до реформи освіти?”, „Чи маєш ти достатній доступ до інформаційних ресурсів?”, „Як ти проводиш свій вільний час?” – теми соціологічних опитувань та анкетувань, що окреслюють коло проблем у житті молоді. До прикладу, анкетування „Молодь і протиправна поведінка” (до Всеукраїнського тижня права) показало, що більшість опитаних вважають пияцтво, наркоманію, упевненість у безкарності важливими чинниками у протиправних діях.

Рівень моральних якостей юнацтва став предметом дослідження Перечинської ЦРБ. На протязі року бібліотекою проводилися анкетування „Твої моральні орієнтири”. Майже всі опитані в людині цінують: доброту, чесність, чуйність. Серед ровесників поважають більше тих, хто думає про майбутнє вже сьогодні. У більшій половині респондентів головною життєвою метою є здобуття хорошої освіти.

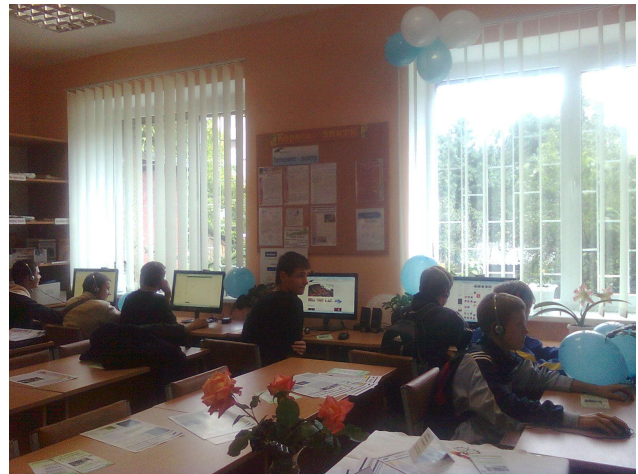
Невід’ємною складовою системи інформаційного сервісу бібліотеки є **інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування** юнацтва та молоді. Змістовно наповнені фактографічні бази даних, прес-досьє із соціальних, правових, економічних, освітніх питань в ЗОДЮБ, Виноградівській, Рахівській, Тячівській ЦРБ, Мукачівській ЦМБС допомагають зорієнтуватися їм в інформаційному просторі. Постійно оновлюються інформаційні виставки, виставки-поради, виставки-консультації. „Для Вас, абітурієнти”, „Все про закон”, „Нове в молодіжному законодавстві”, „Соціальна інформація з молодіжних питань”, „Молодь: уроки права та життя”.

Створення Інтернет-центрів значно посилює ресурсний потенціал бібліотек, що дало їм змогу піднятися на новий рівень інтегрування до всеукраїнського та світового інформаційного простору. Інтернет дав бібліотекам не тільки можливість забезпечення вільного доступу користувачів до інформації, але й створювати власні ресурси (сайти, бази даних), що сприяє

утвердженню позитивного іміджу бібліотеки. Для молоді він став засобом пізнання, освоєнням та застосуванням нових технологій у навчанні і задоволенні професійних запитів.

В Інтернет-центрах Мукачівської МЦБС, Рахівської ЦРБ для юнацтва було проведено годину спілкування „Поезіє, ти сило чарівна” (до Всесвітнього дня поезії), правовий екскурс „Тернистий шлях Конституції: від Пилипа Орлика до сьогодні”, огляд вебліографії „Сигарета збирає жертви” (до Всесвітнього дня боротьби з тютюнопалінням), Дні інформації „Мережа, яка об’єднала світ”, „Вибір професії за допомогою Інтернет”, відео-перегляд „Корисні ресурси Інтернету на допомогу абітурієнтам”.

Допомагають в освіті та самоосвіті юнацтву інформаційні дайджести та методико-бібліографічні матеріали присвячені ювілеям Л.Українки, І.Франка, С.Жупанина, В.Густі (Виноградівська, Тячівська ЦРБ), рекомендаційних та інформаційних списків літератури „Історія в струнах бринить”, „Гетьмани України”, „Історія українського козацтва”, „Молодь і СНІД: серйозний погляд”, „Усе в природі має свою душу”, пам’ятки читачеві „Дізнайтеся більше про ЗНО 2011 року”, „Правові поради молоді” .

Важливим напрямком бібліотечної діяльності є допомога юнацтву у професійному визначенні. Бібліотеки області пропонували юнакам та дівчатам змістовні матеріали на інформаційних вітринах, виставках-пропозиціях, виставках-анонсах: „Нові професії сьогодні”, „Абітурієнту про вищі навчальні заклади України”, „Правильний вибір професії – важливий крок у житті”, „Абітурієнт та зовнішнє незалежне оцінювання”. Спільно з фахівцями районних та міських центрів зайнятості відбулися Дні інформації „Абітурієнте, готуйся до новацій!”, „Інноваційність в освіті”, „Познайомтеся з

професією”, „Вибір професії – дорога в самостійне життя”, вечори-зустрічі „Професій безліч. Обери свою”, „Знайдіть себе у творчій праці” (Свалявська, Тячівська ЦБС, Іршавська, Перечинська ЦРБ).

Актуальним залишається питання **виховання у молодого покоління патріотичних почуттів** на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей. Книгозбірнями області організовані книжкові виставки, відбулися вечори пам'яті, історичні години, присвячені Голодомору 1932-33 років: „Живі колоски пам'яті”, „XX століття, криваве клеймо „33”; Дню пам'яті Героїв Крут: „Тут України юнь свята, за Україну полягла”, „Герої Крут – ніхто не забутий”, „Трагедія Крут через призму минулого і сучасного” (Тячівська ЦРБ, бібліотеки Воловецького району).

Працівниками Перечинської ЦРБ спільно з студентами гімназії проведено урок пам'яті „На Аскольдовій могилі”. Під час заходу звучали пісні про Україну, вірші поетів Миколи Луківа, Петра Шкарб'юка, Ольги Яворської. З хвилюванням юнаки та дівчата слухали розповідь про героїв-повстанців, подвиг яких є прикладом високого патріотизму та самопожертви для української молоді, переглянули документальний фільм „Бій під Крутами”.

Особливу увагу працівники бібліотек приділяють проблемам молодіжного читання, подіям літературного життя краю, творчості українських письменників та поетів, дають змогу познайомитись з новими публікаціями про них. З нагоди Дня української писемності та мови в читальному залі Виноградівської ЦРБ за участю студентів I курсу Виноградівського державного коледжу відбулося свято української мови „Минає все, лиш слово не мина”, яке познайомило з історією становлення і розвитком української мови. У програмі свята звучали пісні „Мови чарівний голос”, „Мово рідна”, прислів'я, приказки, гуморески, поезії українських поетів. Висловлювання видатних людей світу та країни, супроводжувалися слайдовою презентацією „Мови нема без народу, і народу без мови нема”. Вдалою окрасою заходу став конкурс на краще декламування власних віршів юних поетів-початківців, а виставка-колаж „Поки живе мова, житиме й народ” ознайомила з найновішою літературою.

Не одне покоління українців формувало свій світогляд на творах Великого Кобзаря, народного мислителя та творця. Бібліотеки продовжують знайомити юнь з творчістю поета-новатора, що вивів українську літературу на шлях реалізму й народності. Це і книжково-ілюстративні виставки, виставки-реквієми: „Останнім шляхом Кобзаря”, „Віч-на-віч із Шевченком художником”, „Вічний як народ”, літературні години, вечори, конкурси читців: „Шевченко – художник”, „Т.Г. Шевченко і Закарпаття”, „І оживу, і думу вольну...возову” (Іршавська, Перечинська, Свалявська, Рахівська ЦБС, бібліотеки Воловецького району).

Одне з чільних місць належить вихованню любові і дбайливого ставлення до рідної землі, її історії, поваги до народних традицій і звичаїв, фольклору. Щоб по-справжньому любити рідний край, його слід добре знати. У зв'язку з цим одним з пріоритетних напрямів патріотичного виховання молоді є краєзнавство. Бібліотеки популяризують краєзнавчі документи різними засобами бібліотечної роботи, серед яких: виставки-подорожі, огляди краєзнавчої літератури, вечори поезії, Дні краєзнавства. Рахівською ЦРБ

спільно з бібліотекою-філією с. Кваси було проведено літературно-музичний вечір з нагоди 100-річчя від дня народження народної поетеси Рахівщини Марії Кабальок-Тисянської „Дочка Гуцулії синьоокої”. Під звуки трембіти, милозвучність сопілки і дрімби розпочалося свято віршами поетеси, кожне слово, кожен рядок, почерпнуті з народного джерела, особисто пережиті. Один з найкращих читачів бібліотеки, Назарій Мисинчук продекламував власний вірш присвячений знаменитій землячці. Цікавими спогадами із життя Марії Миколаївни поділилась невістка Кабальок Г.В. Було організовано виставку-перегляд літератури „Залишилась у пам'яті народній”, біля якої прозвучали уривки з листів Василя Гренджі-Донського до Марії Миколаївни.

Побудова правової держави починається з виховання у молоді почуття відповідальності за свої дії і вчинки, широкого інформування кожного про його права і обов'язки. З цією метою в бібліотеках області оформляються книжкові виставки, виставки-звернення, проводяться для юнаків та дівчат години правознавства, усні журнали, бесіди-діалоги з працівниками правоохоронних органів. Їх теми: „Мої права – моє життя”, „Твої права і обов'язки”, „Я зобов'язаний і я маю право”, „Право, держава і я”, „Молодь: твої права і обов'язки” (Рахівська, Тячівська, Воловецька ЦРБ).

Щорічним в ЦБС стало проведення Всеукраїнського Тижня права, в рамках якого ефективно стали використовуватися нові форми проведення просвітницьких заходів з юнацтвом: відверта розмова „Коли тягне на пригоди”, правознавчий турнір „Уроки права – уроки життя”, брейн-ринг „Молодь і правові знання”, „Знавці права”. Під час засідання круглого столу

„Закон про мене – мені про закон” (Перечинська ЦРБ) старшокласники переглянули мультимедійну презентацію „Конвенції ООН про права дитини”, здійснили огляд інтернет-сайтів органів державної влади „Знай свої права”. Працівник органів юстиції представив матеріали з галузі права на тематичному перегляді „Знай свої права і вмій їх захищати”. Завершився круглий стіл правовою вікториною „Чи знаєте ви...”.

До 25-ліття **Чорнобильської трагедії** в бібліотеках були проведені зустрічі з представниками громадських організацій, години екології, екологічні ігри, засідання за круглим столом, еко-панорами: „Чорнобиль – наша печаль і скорбота”, „Чорнобиль – рана віком у 25 років”, „Чорнобиля гіркий полин”, „Чорнобиль: трагедія, подвиг, попередження”, „Правда і біль Чорнобиля”. Для юнацтва у Мукачівській міській ЦБС пройшла екологічна конференція: „Чорнобиль: 25 років нашого життя”. Про жахливі наслідки Чорнобиля та забруднення довкілля йшлося в пошуково-дослідницьких роботах: „Вплив радіації на живі організми”, „Природа не вибачає”, „Чорнобиль і Фукусима – уроки для ядерної безпеки світу”. Усі учасники конференції жваво висловлювали свої думки і почуття, розуміючи масштабність наслідків аварії для сьогоденних і майбутніх поколінь. Актуальним доповненням конференції було проведення бібліографічного огляду: „Чорнобиль не має минулого часу”.

Здоров’я нації розглядається, як показник цивілізованості держави. Зважаючи на виключне значення здоров’я молодого покоління для сьогодення та майбутнього розвитку українського суспільства бібліотеки області спільно з медпрацівниками, громадськістю проводять різноманітні просвітницькі заходи. Акцентується увага молоді на наслідки негативних явищ: бібліоінформіна „Наркотики – підступний ворог молоді”, бесіду-діалог „Вмій сказати „НІ” наркотикам”, „Молодь і СНІД: серйозний погляд” (Свалявська, Рахівська, В.Березнянська ЦБС та інші). З нагоди Всесвітнього дня боротьби із СНІДом в читальному залі Міжгірської ЦРБ для старшокласників за участю лікаря-спідолога було проведено диспут „Молодь проти наркотиків та СНІДу”. Висвітлювались нагальні питання: про шкідливі звички, що призводять до погіршення здоров’я, про проблему поширення СНІДу.

Особливої уваги потребує **обдарована, талановита молодь**. Бібліотеки області взяли на себе функцію допомогти творчій молоді в реалізації її задумів, гостинно відкривають свої двері юнакам та дівчатам для зустрічі з чудодійною красою мистецтва, прищеплюючи любов до прекрасного. „Світ очима молодих” – під такою назвою відкрилася в Виноградівській міській бібліотеці-філії виставка робіт юної фотоаматорки Іветти Пішпекі. З неабияким інтересом однолітки переглянули фотографії та поділилися своїми враженнями про побачене. Її роботи стали справжнім віконцем у світ захоплень молодих і засвідчили, що наша земля справді багата талантами і кожне відкриття стає повчальним для інших.

Нового забарвлення, інноваційного характеру, набуває останнім часом робота клубів за інтересами, **любительських об'єднань**. Хочеться відмітити роботу клубів Рахівської та Виноградівської ЦРБ, В.Березнянської ЦБС – „Трембіта”, „Поетичний розмай”, „Діалог”, „Юність”, „Рідне слово”. Їх учасники беруть активну участь у підготовці та проведенні просвітницьких заходів, засідань, спілкувань. В рамках клубу „Афродіта” (Виноградівська ЦБС) відбулися ряд цікавих заходів. На урок духовності „Ми в душі будуємо храм” був запрошений отець Антоній, який глибоко переконаний, що для того, аби виховати здорову, культурну людину, справжнього патріота своєї Батьківщини, потрібна цілюща сила християнської моралі. На завершення зустрічі дівчата переглянули відеофільм „Грех и покаяние”, який викликав багато емоцій у молоді, і залюбки відгукнулися на запрошення отця Антонія відвідати Почаївські святині.

В листопаді, за ініціатииви управління культури, молоді і спорту в Хустській міській бібліотеці відбулося чергове засідання Студентської ради міста Хуст. Обговорювались питання участі студентів в екологічних програмах, суспільно-політичному житті міста, питаннях організації дозвілля. Перед присутніми виступила директор бібліотеки Курденко В.П., яка ознайомила зі структурою та роботою бібліотеки, новими надходженнями, відповіла на запитання студентів. Представники навчальних закладів поділилися планами щодо проведення масштабних акцій та визначили напрями співпраці з міською бібліотекою.

Вдосконалення діяльності бібліотек пов'язане з методичним забезпеченням їх роботи. Пріоритетним завданням методичної служби є підвищення фахової освіти бібліотечних працівників. Темі співпраці бібліотек із сім'єю, школою, правоохоронними органами, органами юстиції був присвячений виїзний районний семінар бібліотечних працівників „Публічна

бібліотека – центр правової освіти” на базі бібліотеки філіалу с. Жорнава (В. Березнянська ЦБС). Про основні напрямки діяльності бібліотечних установ з формування та популяризації правових знань розповіла директор ЦБС О.Костенко. Начальник районного управління юстиції В.Шукаль та начальник відділу у справах сім'ї О.Мотиль інформували про організовані форми діяльності з правової освіти молоді та юнацтва району, правоохоронної роботи, обговорили з бібліотекарями спільні дії у виконанні важливих завдань. Досвідом роботи з популяризації правових знань серед юного покоління поділились працівники районної бібліотеки, які виступили з консультаціями: „Бібліотека і виховання правової культури у дітей”, „Бібліотека на допомогу правовій освіті молоді”, „Популяризація бібліотечного фонду правової тематики”. Для учасників семінару був проведений показовий захід де висвітлювались правові аспекти молодіжного законодавства та питання про адміністративну відповідальність неповнолітніх, особливості відповідальності за вчинення окремих злочинів відповідно до Кримінального кодексу України.

Сьогодні одним з важливих завдань, що ставлять перед собою колективи бібліотек Закарпаття, є прагнення і надалі реалізовувати всі свої можливості, енергію та професіоналізм на користь своїм користувачам, зробити бібліотеку найпривабливішим місцем організованого проведення вільного часу, а головне – сприяти адаптації юнацтва та молоді до нових реалій життя, задоволенню їх освітніх та духовних потреб.

ЗМІСТ

Бібліотечні реальності сьогодення: 2011 рік мовою статистики.....	3
Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва – територія читання та змістовного дозвілля юного покоління.....	8
Дитячі книгозбірні: єдність в різноманітті.....	24
Заради майбутнього – працюємо й творимо!.....	32

Інформаційний бюлетень

Вип. 5

**БІБЛІОТЕКИ ЗАКАРПАТТЯ –
ДІТЯМ ТА ЮНАЦТВУ: ЦИФРИ І ФАКТИ**

Укладачі

**І.М. Хмара,
Т.М. Вудмаска**

Відповідальна за випуск

В.Д. Чіка

Бібліотеки Закарпаття – дітям та юнацтву : цифри і факти :
інформаційний бюлетень. Вип. 5 / ЗОДЮБ; уклад. І. Хмара, Т. Вудмаска. –
Ужгород, 2012.– 40 с.

П'ятий випуск видання містить аналіз діяльності бібліотек Закарпаття,
що обслуговують дітей та юнацтво за 2011 рік та популяризує кращий досвід.